

SJÖFLYGPLAN OCH SJÖTRAFIKLAGEN

Vilken lagstiftning tillämpas?

Sjötrafiklagen tillämpas på sjöflygplan när flygplanet rör sig på vatten men på start och landning tillämpas luftfartslagstiftningen.

Rätt att stoppa och inspektera sjöflygplanet

Myndigheten som övervakar sjötrafiken har rätt att stoppa ett sjöflygplan som rör sig på vatten och inspektera bl.a. flygplanets allmänna sjöduglighet och utrustningen som krävs. I samband med övervakningen kan även förmågan, åldern, skickligheten och kompetensen hos farkostens förare kontrolleras.

I övervakningssituationer inom sjötrafiken bör man beakta sjöflygplanets svaga manövreringsförmåga - flygplanet kan till exempel inte backa eller abrupt sakta farten. Den som utför inspektionen ska också ta hänsyn till flygplanets yttre dimensioner och faran som propellern orsakar. Vissa delar av flygplanet tåler inte behandling (t.ex. pitot-rör).

Läs bestämmelserna: Sjötrafiklagen (782/2019) 18–19 §

Förbuds- och begränsningsområdena enligt sjötrafiklagen

Sjöflygplanets befälhavare ska iaktta de förbuds- och begränsningsområden som fastställs i sjötrafiklagen t.ex. till skydd för trafiken, miljön, fisket eller någon annan näring eller för nyttjande av naturen för rekreation. Sjötrafikens fartbegränsningar ska iakttas när man rör sig på vatten med ett sjöflygplan, men dock inte vid start och landning.

Om trafik med farkoster på ett visst vattenområde har förbjudits eller begränsats eller om det är förbjudet att framföra en motorbåt eller andra maskindrivna farkoster, gäller dessa förbud och begränsningar även start och landning med sjöflygplan, om inte annat anges i områdets villkor eller undantag.

Information om förbuds- och begränsningsområdena för sjötrafiken finns i Trafikledsverkets webbtjänst <https://vayla.fi/sv/trafikleder/farleder/omraden-med-forbud-och-begransningar-som-galler-sjotrafiken>. Enligt luftfartslagen ansvarar luftfartygets befälhavare för förberedelserna inför en flygning. Befälhavaren är också skyldig att ta reda på de gällande förbuds- och begränsningsområdena.

Läs bestämmelserna:

- Sjötrafiklagen 101 § (förbuds- och begränsningsområden)
- Luftfartslagen (864/2014) 57 § (förberedelse av flygningar)

Utrustningskrav

När det gäller krav på utrustning indelas bemannade luftfartyg i två olika kategorier beroende på vilken lagstiftning som tillämpas på dem. På luftfartyg som omfattas av tillämpningsområdet för EU-regleringen, dvs. EASA-förordningen 2018/1139, tillämpas EU:s flygdriftförordning 965/2012 direkt och utrustningskraven enligt sjötrafiklagen gäller inte dessa luftfartyg. Dock bl.a. historiska luftfartyg samt alla luftfartyg i experiment- och amatörklassen (experimental), ultralätta flygplan och gyroplan omfattas av den nationella regleringen, vilket betyder att utrustningskraven för dem fastställs i sjötrafiklagen.

Luftfartyg som omfattas av EU-regleringen kan identifieras utifrån att de har ett luftvärdighetsbevis enligt EASA Form 25.

Ultralätta sjöflygplan kan identifieras utifrån registreringsbeteckningen som hos flygplan registrerade i Finland består av nationalitetsbeteckningen OH samt registreringsbeteckningen som kombinerats med bokstaven U (t.ex. OH-U123).

Läs bestämmelserna: EASA-förordning 2018/1139, bilaga I

Utrustningskrav i EU-regleringen:

- handbrandsläckare, om flygplanets MTOM är över 1 200 kg¹
- flytväst eller motsvarande flythjälpmedel som utrustats med ljus för varje person ombord²
- ankare
- drivankare när det behövs för manövrering av flygplanet (t.ex. stora flygplan)
- ljudsignalanordningar enligt sjövägsreglerna
- ljus enligt sjövägsreglerna eller ljus som i fråga om kännetecken och position så långt som möjligt liknar dem, om flygplanet används under mörker.

Läs bestämmelserna:

- Flygdriftförordningen 965/2012, punkterna NCO.IDE.A.160 (handbrandsläckare), NCO.IDE.A.175 (flytväst och övrig utrustning), NCO.IDE.A.115 (ljus)
- Sameuropeiska trafikregler för luftfart 923/2012, punkt SERA.3230 (ljus)
- Sjövägsreglerna: Konventionen om de internationella reglerna till förhindrande av sammanstötning till sjöss (FördrS 30/1977), kapitel C (ljus) och kapitel D (ljudsignaler)

Utrustningskrav i den nationella lagstiftningen (sjötrafiklagen):

- en godkänd räddningsväst, ett flytplagg eller en räddningsdräkt för var och en som befinner sig ombord på flygplanet
- en länspump eller något annat redskap för tömning av flygplanet (till exempel öskar)
- åror eller paddel eller ett ankare med lina
- ljudsignalanordningar enligt kapitel D i sjövägsreglerna.

¹ Typiskt släckningsmedel är t.ex. Halon 1211 eller CO₂. Effektklass enligt SFS-EN 3-7 har inte nödvändigtvis fastställts för brandsläckarna, och sådan krävs inte.

² Flytvästarna kan med avvikelse från vanliga båtvästar endast vara godkända för luftfart t.ex. i enlighet med ETSO-C13f.

Sådana ljus som krävs i 23 § i sjötrafiklagen ska användas från solnedgång till soluppgång eller vid nedsatt sikt, om sjöflygplanet då rör sig på vatten. Flygverksamhet med ultralätta flygplan, ultralätta helikoptrar och gyroplan är dock endast tillåten under dager.

Ingen handbrandsläckare krävs för sjöflygplan som omfattas av den nationella lagstiftningen (t.ex. ultralätta eller experimentella flygplan) eftersom flygplanets motor inte betraktas som en inombordsmotor som avses i 108 § i sjötrafiklagen.

Transport- och kommunikationsverkets föreskrift "Farkosters utrustning och signalfigurer" som preciserar utrustningskraven i sjötrafiklagen gäller inte sjöflygplan.

Läs bestämmelserna:

- Sjötrafiklagen 108 § (utrustning)
- Sjötrafiklagen 7 § (befälhavarens ansvar)
- Sjötrafiklagen 23 § (ljus)
- Sjövägsreglerna: Konventionen om de internationella reglerna till förhindrande av sammanstötning till sjöss (FördrS 30/1977), kapitel D (ljus signaler)

Väjningsregler

Väjningsreglerna som gäller sjöflygplan har fastställts i de sameuropeiska trafikreglerna för luftfart (SERA) och de är direkt tillämpliga på alla flygplan.³ Dessa väjningsregler är i praktiken samma som sjövägsreglerna som 14 § i sjötrafiklagen hänvisar till.

³ Kommissionens genomförandeförordning 923/2012 om trafikreglerna för luftfart är inte underordnad EASA:s grundförordning och dess tillämpningsområde begränsas inte till enbart EASA-luftfartyg.

SERA.3230 Luftfartygs framförande på vattnet

a) När två luftfartyg eller ett luftfartyg och ett fartyg närmar sig varandra och det finns en kollisionsrisk ska luftfartyget fortsätta med försiktighet och med hänsyn till rådande omständigheter och villkor, inbegripet begränsningar i manöverförmåga hos de berörda fartygen/luftfartygen.

1) *Skärande kurser.* Ett luftfartyg som har ett annat luftfartyg eller ett fartyg på sin högra sida ska lämna företräde så att ett betryggande avstånd hålls mellan dem.

2) *Motsatta kurser.* När ett luftfartyg möter ett annat luftfartyg eller ett fartyg på rakt motsatta eller nästan rakt motsatta kurser ska det ändra sin kurs till höger så att det hålls ett betryggande avstånd mellan dem.

3) *Upphinnande.* Det luftfartyg eller det fartyg som upphinns har företräde och det upphinnande luftfartyget eller fartyget ska ändra sin kurs så att ett betryggande avstånd hålls mellan dem.

4) *Landning och start.* Luftfartyg som startar eller landar på vatten ska i så stor utsträckning som möjligt hålla betryggande avstånd från fartyg och undvika att hindra deras navigering.

I Finland ska man dessutom iaktta de övriga kraven i 2 kap. i sjötrafiklagen när de inte strider emot trafikreglerna för luftfart.

Läs bestämmelserna:

- Trafikreglerna för luftfart 923/2012, punkt SERA.3230
- Sjötrafiklagen 10–17 §
- Sjövägsreglerna: Konventionen om de internationella reglerna till förhindrande av sammanstötning till sjöss (FördrS 30/1977), kapitel B (Styrnings- och seglingsregler)

Denna anvisning har utarbetats i samarbete mellan Transport- och kommunikationsverket Traficom, Vesilentokerho ry och Suomen vesija suksilentoyhdistys ry. Anvisningen har publicerats 11.5.2021.

Central lagstiftning på webben:

- Sjötrafiklagen (782/2019)
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2019/20190782#L1P3>

- Luftfartslagen (864/2014)
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2014/20140864>

- EASA-förordningen (EU 2018/1139)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:02018R1139-20210725&qid=1648799054662&from=FI>

- Flygdriftförelöningen (EU 965/2012)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:02012R0965-20210812&qid=1648799125550&from=FI>

- Trafikreglerna för luftfart (SERA, EU 923/2012)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:02012R0923-20220127&qid=1648799259416&from=FI>

- Sjövägsreglerna
<https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1977/19770030>

